

سۇئال

سىلەر 12597 – نومۇرلۇق بۇ پەتنىۋادا: روزىدار بەلغەمنى يۇتۇۋەتسە بۇنىڭ بىلەن روزىسى بۇزۇلمايدۇ چۈنكى ئۇ يېمەك – ئىچمەك قاتارىدىن ئەمەس دەپ بايان قىلىپسىلەر، لېكىن 78479 – نومۇرلۇق پەتنىۋادا: يېمەك – ئىچمەك ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ھەرقانداق نەرسىنى يۇتۇۋەتسە، ھەتتا مېتال پۇلنى يۇتۇۋەتسىمۇ شۇنداق بولىدۇ، بۇنىڭ بىلەن روزىسى بۇزۇلىدۇ دەپ بايان قىلىپسىلەر، مەن بەك ھەيران قالدىم، بۇرىدىن چۈشكەن ماڭقا ياكى بەلغەم دېگەندەك نەرسىلەرنى قەستەن يۇتۇۋەتسە بۇنىڭ بىلەن روزا بۇزۇلۇپمۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

ئىخچام جاۋاب

ئالىملارنىڭ كۈچلۈك قارىشىغا كۆرە، بەلغەمنى يۇتۇۋېتىش روزىنى بۇزمايدۇ، شۇنداقلا، ھەر قانداق بىر نەرسىنى يۇتۇۋېتىش بىلەن روزا بۇزۇلىدۇ دېگەن قائىدىگىمۇ قارشى كەلمەيدۇ، مۇبادا يۇتۇۋەتكەن نەرسە يېمەكلىك بولماستىن تاش قاتارلىق نەرسىلەر بولسا بۇنىڭ روزىغا تەسىرى بولمايدۇ.

تەپسىلىي جاۋاب

ئالىملارنىڭ كۈچلۈك قارىشىغا كۆرە، بەلغەمنى يۇتۇۋېتىش روزىنى بۇزمايدۇ، شۇنداقلا، ھەر قانداق بىر نەرسىنى يۇتۇۋېتىش بىلەن روزا بۇزۇلىدۇ دېگەن قائىدىگىمۇ قارشى كەلمەيدۇ، مۇبادا يۇتۇۋەتكەن نەرسە يېمەكلىك بولماستىن تاش قاتارلىق نەرسىلەر بولسا بۇنىڭ روزىغا تەسىرى بولمايدۇ.

"ھاۋىل كەبىر" 3-توم 456 – بەتتە مۇنداق كەلگەن: ئىمام شاپىئى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "ئەگەر تاش ياكى يېمەك بولمىغان نەرسىلەرنى يۇتۇۋەتكەن بولسا ياكى ئوكۇل ئاستۇرغان ياكى جاراھەتكە دورا قويغان بولسا، بۇ دىماغقا يېتىپ قالسا ياكى دورا تېمىتىپ ئۇ دىمىقىغا يەتكەن بولسا، بۇ ئىشلار ئېسىدە بولسا روزىسى بۇزۇلىدۇ، ئەگەر ئېسىدە بولمىسا، ئۇ كىشىگە ھېچ نەرسە كېرەك بولمايدۇ".

ماۋەردىي مۇنداق دەيدۇ: "بۇ توغرا قاراش، كىمكى ئۆزىنىڭ روزىدار ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، قەستەن يېمەك – ئىچمەكنى ياكى يېمەك – ئىچمەك بولمىغان تەڭگە، تاش، ياڭاق ياكى بادام دېگەندەك نەرسىلەرنى يۇتۇۋەتكەن بولسا، روزىسى بۇزۇلىدۇ مۇشۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى بىلەن ئۇ كىشىگە شو كۈنلۈك روزىنىڭ قازاسىنى قىلىش ۋاجىپ بولىدۇ، ئەگەر ئېسىدە يوق قىلىپ سالغان بولسا، ئۇ كىشى روزىدار ھېسابلىنىدۇ".

قارشىلىق بولماسلىق يولى: **بەلغەم دېگەن بەدەننىڭ ئىچىدە بولۇپ** ، ئەسلىدە بەدەندىن پەيدا بولغان، ئەگەر ئىنسان ئۆزىدىن چىققان بەلغەمنى يۇتۇۋەتسە، ئۇ سىرتتىن بىر نەرسىنى يۇتۇۋەتكەن ھېسابلانمايدۇ، ئەمما تاش قاتارلىق نەرسىلەرنى يۇتۇپتەپ قالسا، ئۇ ۋاقىتتا بەدەننىڭ سىرتىدىكى نەرسىنى يۇتۇۋەتكەن بولىدۇ، بۇنىڭ بىلەن روزىسى بۇزۇلىدۇ.

ئىبنى ھەبىيب مۇنداق دەيدۇ: "كىمكى بەلغەم چىقىرىپ ئاندىن كانىيىدىلا ئۇنى يۇتۇۋەتكەن ياكى كانىيىدىن ئۆزۈلۈپ تىلىنىڭ ئەتراپىغا كېلىپ بولغاندا يۇتۇۋەتكەن بولسا، ئۇ كىشى گەرچە خاتا ئىش قىلغان بولسىمۇ بۇنىڭغا ھېچ نەرسە بولمايدۇ، چۈنكى بەلغەم دېگەن يېمەك-ئىچمەك ئەمەس، ئۇ ئىنساننىڭ بېشىدىن چىقىدۇ.

باجى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئىبنى ھەبىيبنىڭ سۆزى: ئۇ كىشى بەلغەمنى يەردىن ئالمىدى، بەلكى ئۇ ئادەتتە تۈكرۈككە ئوخشاش ئېغىزدا يىغىلىپ قالىدۇ، تۈكرۈكنى يۇتۇۋەتسە ھېچ نەرسە بولمىغان بىلەن بەلغەمنى ئېغىزىدىن چىقىرىۋېتىش ئىمكانىيىتى تۇرۇپ يۇتۇۋېتىش مەكرۇھ بولىدۇ". [تاجىل ئىكلىل 2 - توم 426 - بەت].

بۇرىندىكى ماڭقىنى ئېچىگە تارتىپ ئاغزىغا كەلتۈرۈپ يۇتۇۋەتكەن بولسا، كۈچلۈك قاراشتا بۇنىڭ بىلەن روزا بۇزۇلمايدۇ. "تەبىئىيۇل ھەقائىق شەرھى كۇنزۇل دەقائىق" 1 - توم 324 - بەتتە مۇنداق كەلگەن: "بۇرىندىكى ماڭقىنى ئېچىگە تارتىپ ئاغزىغا كەلتۈرۈپ، ئۇنى قەستەن يۇتۇۋەتكەن بولسا بۇنىڭ بىلەن روزا بۇزۇلمايدۇ".

"بەھرۇر رائىق شەرھى كۇنزۇل دەقائىق" 2 - توم 294 - بەتتە مۇنداق كەلگەن: "**روزىدار كىشى بۇرىنغا ماڭقا كەلگەندە** ، ئۇنى ئېچىگە تارتىپ ئاغزىغا كەلتۈرۈپ قەستەن يۇتۇۋەتسە بۇنىڭ بىلەن روزىسى بۇزۇلمايدۇ، چۈنكى ئۇ تۈپرۈكنىڭ ئورنىدا بولىدۇ. ئەمما ئۇنى بۇرىندىن ياكى ئاغزىدىن چىقىرىپ، قولىدا تۇتۇپ ئاندىن يەنە يۇتۇۋەتكەن بولسا، ئۇ كىشىگە شۇ كۈنلۈك روزىنىڭ قازاسىنى قىلىش كېرەك بولىدۇ. "ئەزەھىيرە" ناملىق ئەسەردىمۇ: "بۇرىندىن ياكى ئاغزىدىن چىقىدىغان ماڭقا، بەلغەم ۋە تۈپرۈك قاتارلىق نەرسىلەرنى يۇتۇۋەتسە، بۇنىڭ بىلەن روزىسى بۇزۇلمايدۇ دەپ كەلگەن".

ئىلگىرىمۇ "بەلغەم، ماڭقىلارنىڭ" ئادەتتە يىرگىنىدىغان نەرسىلەردىن ئىكەنلىكى، ئېغىزىدىن چىقىرىۋېتىش ئىمكانىيىتى بولغاندا ئۇنى چىقىرىۋېتىش كېرەكلىكى توغرىسىدا ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلدى.

نۇرغۇن ئالىملار "بەلغەم، ماڭقىنى يۇتۇۋەتسە روزا بۇزۇلىدۇ" دېگەنلەرنىڭ قارشىسىمۇ رىئايە قىلىپ بەلغەم، ماڭقىلارنى يۇتۇۋەتمەستىن تۈكۈرۈۋېتىش كېرەكلىكىنى بايان قىلدى، چۈنكى بۇ رىئايە قىلغىلى بولمايدىغان ئىش ئەمەس.

ھەنەفىي مەزھىبىدىكى ئەللامە شىرىنبلالى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئەلھۇججە" ناملىق ئەسەردە: ئىبراھىم نەخەئىدىن: بەلغەم، ماڭقىنى يۇتۇۋەتسە قانداق بولىدۇ؟ دەپ سورالغاندا، ئۇ كىشى: ئېغىز توشقۇدەك بولمىسا، (ھەنەفىي ئالىملىرىنىڭ بىرلىككە كەلگەن قارىشىدا) روزا بۇزۇلمايدۇ دېگەن. ئەمما ئېغىز توشقۇدەك بولسا ئىمام ئەبۇ يۈسۈپنىڭ قارشىسىغا كۆرە روزا بۇزۇلىدۇ، ئىمام ئەبۇ ھەنىپە رەھىمەھۇللاھنىڭ قارشىسىغا كۆرە روزا بۇزۇلمايدۇ.

ئىمام شاپىئى رەھىمەھۇللاھ: گەرچە روزا بۇزۇلمىسىمۇ بەلغەم ۋە ماڭقىلارنى تۈكۈرۈۋېتىش كېرەك دەيدۇ، ئەللامە ئىبنى شەھىنە رەھىمەھۇللاھمۇ بۇنىڭغا ئاگاھلاندۇرۇش بەرگەن، ئۇ كىشى بەلغەم، ماڭقىلارنى تۈكۈرۈۋېتىشكە قادىر بولۇپ تۇرۇپ، يۇتۇۋېتىپ قالسىمۇ ئالىملارنىڭ بىرلىككە كەلگەن قارىشىدا روزىسى توغرا بولىدۇ". [مىراقى پەلاھ شەرھى نۇرۇل ئىزاھ 246 – بەت].

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.